

PERIODIEKE WATERWILDTELLINGEN (III)

Verslag van de achtste vergadering van de executive board van het International Wildfowl Research Bureau (I.W.R.B.) van 17-21 september 1962

Door J. A. Eygenraam (Itbon), M. F. Mörzer Bruyns (Rivon) en
W. J. Doude van Troostwijk (Itbon)

(Medeling van het Itbon, ditmaal in samenwerking met het Rivon)

Deze vergadering werd gehouden in Het Zwin bij Knokke-De Zoute en was door de Belgische delegatie uitstekend georganiseerd. Er waren twintig deelnemers uit vijf landen. De zittingen werden gepreseed door Dr. L. Hoffmann (Fr.), directeur van het I.W.R.B., bijgestaan door twee secretarissen van het bureau, mej. Kraack (D.) en J. J. Swift (Eng.) en beide toegevoegde secretarissen van de executive board, mej. Phyllis Barclay-Smith (Eng.) en George Olivier (Fr.). België werd vertegenwoordigd door Leon graaf Lippens (I.W.R.B.), Robijns de Schneidauer, bioloog van „Het Zwin” en H. v. d. Vloet, organisator van de Belgische waterwildtellingen (I.W.R.B.); Duitsland door Dr. F. Goethe (Vogelwarte Helgoland); Engeland door Dr. E. Hindle (oud-directeur van het I.W.R.B.), Dr. G. V. T. Matthews (Wildfowl Trust) en E. M. Nicholson (Nature Conservancy); Frankrijk door F. Edmond-Blanc (I.W.R.B.), J. Pénot (I.U.C.N.) en G. de Saint Aubin (C.S.C.) en Nederland door H. H. Buisman (I.W.R.B.), J. A. Eygenraam (Int. Union of Game Biol.), Drs. W. J. Doude van Troostwijk (Itbon), Mr. T. Lebret (als gast) en Dr. M. F. Mörzer Bruyns (Rivon).

Met voldoening kon worden geconstateerd, dat de vroegere spanningen tussen het I.W.R.B. en de Wildfowl Trust en tussen het I.W.R.B. en de International Union of Game Biologists geheel waren opgelost, zodat de agenda in een sfeer van goede samenwerking kon worden afgehandeld. Verslaggevers beperken zich tot de belangrijkste punten van de agenda. Deze waren:

Waterwildtellingen (punt 4). In Noord- en Westeuropese landen werd het werk voortgezet volgens de in oktober 1960 te Wilhelmshaven overeengekomen richtlijnen. In Frankrijk beginnen de tellingen op gang te komen, terwijl zij in de Zuideuropese en in enkele Noordafrikaanse landen in een gevorderd stadium van voorbereiding zijn. De frequentie is in Nederland tweemaal per maand, in andere landen eenmaal per maand, van september tot en met maart. Na enige discussie werd de Zuideuropese landen, tot welke ook Frankrijk wil worden gerekend, geadviseerd met één telling per seizoen te beginnen. Gecoördineerd met de tellingen in de overige landen zal zulk een momentopname mogelijk waarde hebben.

Op verzoek van de internationale waterwildwerkgroep van de I.U.G.B.,

die in september 1961 te Bologna vergaderde, is J. A. Eygenraam begonnen de Nederlandse gegevens betreffende de *wilde eend* te bewerken.

An exploratory meeting on European Wildfowl Conservation (punt 5). Dit voorstel van Nicholson is gebaseerd op de overweging, dat de Ver. Staten van Noord-Amerika in de jaarlijkse North American Wildlife Conference een gelegenheid bezitten waar geregeld en diepgaand de waterwildbescherming kan worden besproken op alle niveaus, van het wetenschappelijke tot en met het politieke. De parallel hiervan wordt in Europa gemist. Wel zijn hier allerlei instellingen, die zich ieder met een deel van het probleem bezig houden, maar een plaats waar het onderzoek, de pacht, de natuurbescherming, het beheer en de wetgeving elkaar ontmoeten is nog niet gevonden. Teneinde de mogelijkheden tot en de behoefte aan toekomstige contacten in dit opzicht te onderzoeken stelt de Nature Conservancy voor op uitnodiging een vergadering te beleggen over Europese waterwildbescherming, onmiddellijk na de conferentie van de I.U.G.B. in oktober 1963. Nature Conservancy zal fungeren als samenroeper en zal verantwoordelijk zijn voor de organisatie en de plaatselijke regelingen. De waterwildwerkgroep van de I.U.G.B. zou de kern van de bijeenkomst moeten vormen, die verder moet worden bijgewoond door het I.W.R.B., de International Council for Bird Preservation, de Council of Europe, de I.U.C.N. en vertegenwoordigers van regeringen (voor Nederland bijv. de directeur Faunabeheer) en leidende figuren uit de jagerswereld. Niet meer dan zes vertegenwoordigers van landen met grote waterwildbelangen en niet meer dan vier van landen met minder interesse voor waterwildbescherming zouden aanwezig moeten zijn, opdat het aantal deelnemers de 70 niet zal overschrijden. Voorgesteld wordt dat Denemarken, Engeland, Nederland en Rusland ieder zes, België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Noorwegen en Zweden ieder drie afgevaardigden zullen zenden. Bovendien zouden drie vertegenwoordigers van de Ver. Staten moeten worden uitgenodigd, die als waarnemers van advies zouden kunnen dienen.

Punten van discussie zouden moeten zijn (verkort):

- a. een overzicht van de bestaande situatie van het waterwild en trends in de bevolkingsdichtheden in zoveel mogelijk delen van Europa.
- b. een overzicht van de beschermende maatregelen, zoals reservaten voor broed- en jachtwild.
- c. een vergelijking van de wetgevingen.
- d. betrekkingen tussen beschermers en jagers.
- e. schadelijke ontwikkelingen, zoals drooglegging van moerassen, wattervervuiling e.d.
- f. gunstige ontwikkelingen, zoals het scheppen van kunstmatige biotopen.
- g. de vraag of dergelijke Europese conferenties regelmatig moeten worden gehouden en onder wiens auspiciën.

Nadere bijzonderheden kunnen worden gezonden aan wie volledig op de hoogte wil zijn.

Overigens moet trouwens vermeld worden, dat er reeds in vele ge-

vallen wel degelijk met de wensen en voorstellen van het I.W.R.B. wordt rekening gehouden. Getuige daarvan zijn bijv. de wijzigingen in de wettelijke bepalingen betreffende het waterwild en de waterwildjacht. Op de vergadering in Knokke werden daarvan weer een vrij groot aantal uit verschillende landen gemeld. In dit verband dient er nog de aandacht op te worden gevestigd, dat internationaal onder waterwild wordt verstaan niet alleen eenden, ganzen en zwanen, maar ook de rallen en alle steltlopers.

Verslag van de vorderingen van de werkgroep voor ganzen (punt 7).

Uit het verslag van Mörzer Bruyns wordt gereleveerd dat:

- a. er een coördinatie tot stand is gebracht tussen de ganzentellingen in België, Duitsland en Nederland.
- b. dat Boyd een verslag publiceerde over de status van de *brandgans* in Europa; Timmerman een rapport voltooid heeft over de in Nederland overwinterende aantallen.
- c. dat Philippona en Mulder een belangwekkende publicatie over de *kolgans* in Nederland publiceerden.

Eygenraam deelde in aansluiting hierop mede, dat het ringen van ganzen met kracht wordt voortgezet. Hij voegde er nog enkele opmerkingen aan toe over het onderzoek inzake de radioactieve besmetting bij ganzesoorten en gaf de toezegging, dat de voorlopige resultaten vermoedelijk nog deze winter zullen worden gepubliceerd.

Een ander soort, waarover uitvoerig werd beraadslaagd, was de *ijseend*. Deze is de laatste decennia zeer achteruit gegaan in zijn voornaamste overwinteringsgebied: de Oostzee. Onder auspiciën van Dr. G. Bergmann uit Finland en K. Curry Lindahl uit Zweden wordt er sedert 1961 internationaal onderzoek verricht naar de aantallen *ijseenden* in de overwinteringsgebieden. In Nederland verzamelt het Itbon de gegevens. Uit de voorlopige resultaten blijkt, dat de stand misschien nog meevalt, maar de uiteindelijke bewerking van de gegevens zal pas uitsluitsel geven.

Drooglegging van moerassen (punt 9), het zgn. project MAR.

- a. Hoffmann deelde mee, dat een groot deel van de Marismas in de delta van de Guadalquivier op last van Franco door de Spaanse regering is aangekocht, met behulp van o.a. het World Wildlife Fund. Er zal een Spaans onderzoekstation worden gevestigd, waar vermoedelijk ook jonge biologen uit andere landen zullen kunnen werken. Naar verdere uitbreiding van het reservaat wordt gestreefd.
- b. Pénot bracht verslag uit over de inpolderingen van de Bay de l'Aquillon aan de monding van de Loire, waar 30.000 ha kostelijk waad- en watervogelbiotoop verloren dreigt te gaan. Over het project MAR is in november een conferentie gehouden in de Camargue.
- c. het project MAR behelst een inventarisatie van alle Europese wateren en moerassen die van belang zijn voor de moderne mens. Ze zullen worden verdeeld in drie klassen. Gebieden, die bij de derde klasse worden ingedeeld moeten toch altijd nog meer dan plaatselijk belang hebben. Hoffmann verklaarde dat reeds tal van rapporten zijn ontvangen en nog verscheidene zijn toegezegd. Een

min of meer volledig overzicht kan dus spoedig worden samengesteld. Het zou het hoofdonderwerp vormen voor de bespreking in de Camargue van 12-17 november j.l.

Het stopzetten van het ringen van sommige eendesoorten (punt 10). In een aantal landen is ongerustheid ontstaan over het feit dat België en Nederland het ringen van *wilde eenden* hebben beëindigd. Betoogd wordt, dat men voor bepaalde onderzoeken eigenlijk nooit over te veel gegevens kan beschikken en dat het onjuist is, de beslissing over al of niet voortzetten van het ringonderzoek aan de administratieve instanties over te laten. De beslissing dient te berusten bij de onderzoekers. Er werd een zekere aandrang op beide landen uitgeoefend om van de ingeslagen weg terug te keren.

Graaf Lippens verklaarde dat hij de eendekooi te Meetkerke voor een bepaalde tijdsduur had gepacht met het doel er *wilde eenden* te ringen. De termijn loopt binnenkort af en hij overweegt de pacht niet te verlengen, omdat hij van mening is dat er voldoende gegevens zijn. Er is overigens in België niemand om ze uit te werken. Eigenraam verdedigde het standpunt van het Vogeltrekstation. De ringactiviteit is sinds 1948 opgevoerd van gemiddeld 50 *wilde eenden* per jaar tot gemiddeld 2200 per jaar. Deze intensivering draagt vanzelfsprekend een tijdelijk karakter. Hij heeft de gegevens nu in bewerking en kan meedelen, dat indien blijkt dat voortzetting van het ringen gewenst is, op verdere medewerking van het Vogeltrekstation kan worden gerekend. Op zijn verzoek stelt België alle ringgegevens beschikbaar. Er kan moeilijk onderscheid worden gemaakt tussen de Nederlandse en Belgische populatie van de *wilde eend*, zodat een centrale bewerking de voor de hand liggende vorm zou zijn. Bovendien worden hem de Britse en een deel van de Duitse gegevens toegezegt.

Excursies

Tijdens en na afloop van de conferentie werden bezoeken gebracht aan natuurterreinen. Bezocht werden o.a. het Zwin, de eendekooi van Meetkerke, het moerasreservaat de Blankaert, de zilte schorre bij de mond van de IJzer en op Nederlands gebied in de Westerschelde de Hoge Platen en de Spijkerplaat, de afgedamde Brakmankreek en het Verdrongen Land van Saeftinge.

De deelnemers en met name de Nederlanders zijn onder de indruk gekomen van wat onze zuiderburen onder leiding van graaf Lippens op het gebied van de natuurbescherming hebben bereikt. Bij monde van de heer Buisman werd hem aan het afscheidsdiner hiervan dank gebracht. Uit het antwoord van graaf Lippens mag nog worden onderstreept de opmerking, dat vogelbescherming niet moet worden bedreven uit sentimentele overwegingen, maar uitsluitend gefundeerd moet zijn op wetenschappelijk onderzoek. Indien dit inzicht, dat overigens steeds meer veld wint, eens algemeen zal worden gedeeld, zal dit de samenwerking tussen onderzoek- en beleidsinstanties zeer ten goede komen. De spanning tussen onderzoek, dat veel tijd vergt en het beleid, dat meestal haast heeft, is een krachtige stimulans voor de onderzoeker. Eventueel zal er voor onderzoek meer geld moeten worden uitgetrokken.

• *Itbon, Kemperbergerweg 11, Arnhem, en Rivon, Soestdijkseweg 33, Bilthoven-Noord.*

Twee fraaie foto's uit het Olveh-vogelreservaat Ackersdijkse Plassen, dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels heeft kunnen aankopen (\pm 25 ha), dankzij de opbrengst van de vogelkalenders, die het Onderling Levensverzekering Genootschap De Olveh van 1879 zes jaar lang heeft uitgegeven (zie ook blz. 458).

Foto's American